

STATISTIK & ANALYS

HÖGSKOLEVERKET

National Agency for Higher Education

Stig Forneng

2002-05-28

Den sociala snedrekryteringen består

Studenter med arbetarbakgrund är fortfarande underrepresenterade vid universitet och högskolor. Det visar de senaste uppgifterna som Statistiska centralbyrån har tagit fram på uppdrag av Högskoleverket. De nya uppgifterna, som avser dem som började studera vid universitet och högskolor läsåret 2000/01, visar att drygt var fjärde nybörjare har arbetarbakgrund. I befolkningen i motsvarande åldrar är andelen 37 procent.

Förändringarna i den sociala rekryteringen är små från det ena året till det andra, men under de senaste åren har något fler med arbetarbakgrund börjat studera vid universitet och högskolor, vilket har medfört att denna andel har stigit med ett par procentenheter bland de nyrekryterade studenterna..

Högst är andelen med arbetarbakgrund vid några av de mindre högskolorna. Andelen studenter med arbetarbakgrund är 37 procent vid Högskolan Dalarna, 36 procent vid Högskolan Kristianstad och 34 procent vid Högskolan i Trollhättan/Uddevalla till exempel.

Lägst är andelen studenter med arbetarbakgrund vid Handelshögskolan i Stockholm. Knappt 5 procent av de nya studenterna vid Handelshögskolan läsåret 2000/01 hade arbetarbakgrund. Handelshögskolan står därmed i en klass för sig i detta avseende. Andra lärosäten med låg andel studenter med arbetarbakgrund är Kungl. Tekniska högskolan, Stockholms universitet, Uppsala och Lunds universitet. Vid dessa lärosäten var dock andelen med arbetarbakgrund bland nybörjarna nära 20 procent läsåret 2000/01.

Bortsett från Handelshögskolan i Stockholm är skillnaderna mellan lärosätena i stor utsträckning en följd av skillnader i den sociala strukturen i lärosätenas närområden, varifrån flertalet av studenterna kommer, och skillnader i läroanstalternas utbildningsutbud.

Den sociala skiktningen inom systemet är stark. Andelen studenter med arbetarbakgrund är lägre på långa utbildningar som ofta leder till yrken med relativt höga löner, till exempel på läkarutbildning, juristutbildning och civilingenjörsutbildning, än på kortare utbildningar, till exempel högskoleingenjörsutbildning, lärarutbildning och sjuksköterskeutbildning. Utbildningsutbudet vid lärosätena har därför stor betydelse för den sociala sammansättningen av studenterna. Skillnader i utbildningsutbud är också huvudförklaringen till att de stora

universiteten och vissa fackhögskolor, som Chalmers, KTH och Karolinska institutet, har en relativt låg andel studenter med arbetarbakgrund, jämfört med många av de mindre och medelstora lärosätena samt specialhögskolor som Lärarhögskolan i Stockholm och Idrottshögskolan.

Variationen i social struktur i lärosätenas närområden, från vilka flertalet studenter kommer, har också betydelse för den sociala sammansättningen i studentgruppen, men den är mindre. Andelen med arbetarbakgrund är relativt låg i Stockholm till exempel, vilket givetvis påverkar andelen med arbetarbakgrund vid de lärosäten som finns i Stockholm. Detsamma gäller – om än i mindre grad – lärosäten i de övriga storstadsområdena.

Teknisk kommentar

De uppgifter om andelen med arbetarbakgrund som redovisas avser högskole-nybörjare, det vill säga studenter som börjar sina första studier vid universitet och högskolor. Populationen har begränsats till åldrarna upp till och med 34 år (ungefär 90 procent av alla nybörjare). Bortfallet av uppgifter om social bakgrund är drygt 10 procent.

I redovisningen har de minsta lärosätena, framför allt de konstnärliga högskolorna i Stockholm, lämnats utanför då antalet högskolenybörjare vid dessa läroanstalter är lågt.

Lärosäte	Andel (%) höskolenybörjare med arbetarbakgrund
Högskolan Dalarna	37,4
Högskolan Kristianstad	35,9
Högskolan i Trollhättan/Uddevalla	34,3
Högskolan i Borås	33,9
Karlstads universitet	32,7
Högskolan i Skövde	32,6
Mitthögskolan	32,5
Högskolan i Gävle	32,1
Högskolan i Kalmar	30,9
Mälardalens högskola	30,5
Malmö högskola	30,1
Blekinge tekniska högskola	30,1
Örebro universitet	30,0
Luleå tekniska universitet	29,8
Lärarhögskolan i Stockholm	29,3
Växjö universitet	29,2
Högskolan i Jönköping	29,0
Umeå universitet	28,7
Idrottshögskolan i Stockholm	28,1
Högskolan i Halmstad	27,8
Högskolan på Gotland	26,7
Göteborgs universitet	23,9
Karolinska institutet	22,8
Linköpings universitet	22,8
Södertörns högskola	22,2
Chalmers tekniska högskola	22,0
Lunds universitet	18,9
Uppsala universitet	18,7
Sveriges lantbruksuniversitet	18,4
Stockholms universitet	17,5
Kungl. Tekniska högskolan	16,5
Handelshögskolan i Stockholm	4,5
Riket totalt	26,0

Andel nybörjare med arbetarbakgrund vid olika lärosäten läsåret 2000/01. Högst är andelen med arbetarbakgrund vid de mindre och medelstora lärosätena. Vid de stora universiteterna och vid flertalet fackhögskolor är andelen studenter från de övre sociala skikten större. Den viktigaste förklaringen till denna skillnad är skillnader i utbildningsutbud. De mindre och medelstora lärosätena saknar nästan helt långa prestigeutbildningar med en väldefinierad position på arbetsmarknaden som jurist-, läkar- och civilingenjörsutbildning, dvs. utbildningar med en relativt stor andel från de övre sociala skikten.